

SEFO – OTÁZKY A ODPOVĚDI

Projekt SEFO právem vzbuzuje pozornost veřejnosti, a to nejen doma, ale také v zahraničí. Novostavba by měla zaplnit proluku v Denisově ulici, tedy v samotném historickém centru Olomouce. Je tedy pochopitelné, že moderní architektura v tak citlivé lokalitě vyvolává emoce – kladné i záporné. Více či

Vizualizace budovy SEFO

méně zasvěcené diskuse se však často omezují jen na fasádu budovy směrem do Denisovy ulice a zplošťují se na prosté „líbí – nelíbí“. Kromě toho se v nich objevují zkreslené či naprosto nepravdivé informace, a to jak o architektonickém návrhu, tak o projektu jako celku. Nejčastější otázky se na tomto místě snažíme zodpovědět.

SEFO v Olomouci? Proč?

Olomouc leží v centru střeoevropského regionu. V minulosti bylo významným kulturním a duchovním centrem pevně spjatým s dějinami habsburské monarchie. Bohatou historií a cenné umělecké sbírky starého umění je třeba konfrontovat s děním ve 20. a 21. století a docílit tolik potřebné vyváženosti mezi minulostí a současností. Muzeum umění také Střeoevropským fórem navázalo na své dlouhodobé mezinárodní aktivity, na spolupráci s řadou partnerských institucí a také na svou dlouholetou snahu o vnímání kultury v co možná nejširším mezioborovém záběru.

Proluka, v níž bude stát SEFO

Střední Evropa? Co to je?

Střeoevropská otázka byla dlouhou dobu spojována se vztahem habsburské monarchie ke zbytku světa, později se vztahem Slovanů a Germánů, respektive jejich státotvornými snahami. Po roce 1918 se stala příkladem obecného republikánství, po roce 1938 dialektiky totalitních praxí a

ideologií, po roce 1989 pak modelovým příkladem budování světa „bez dějin“.

Střední Evropa je navíc sama pestrá natolik, že vyžaduje řadu označení a přístupů. Jako příznačná se přitom jeví potřeba hovořit o ní ve smyslu „minulého“ – ztracené národnostní a jazykové pestrosti, étosu monarchie, židovské kultury atd. S každým dramatickým okamžikem dějin se však pozornost ke střední Evropě vrací znovu. Naposledy právě po roce 1989, respektive se vstupem zemí V4 do Evropské unie.

Z metodologického hlediska se totiž zdá, že globální kontext a kontexty místní – český, slovenský, maďarský, polský... – spolu sice úzce souvisejí, ale odchyľují se od sebe – a spojuje je pak právě především snaha začlenit se do kontextu většího. Totéž je nakonec hlavní téma moderních dějin umění. S rozvojem postkoloniálních přístupů se ale mění i pozice místních či regionálních scén, které náhle získávají aparát pro své vlastní etablování.

Otázka, zda existuje střední Evropa a zda lze hovořit o středoevropské kulturní a umělecké tradici, je bezpředmětná – střední Evropa je určitá geografická oblast, která sdílí konkrétní historickou zkušenost a kulturní atributy. Ty se neustále proměňují také v reakci na velký svět. Představují ale první kontext, ve kterém zde člověk žije a ke kterému se vztahuje.

Proč fórum?

Muzeum je tradičně vnímáno jako paměťová instituce, která prezentuje různé obory lidské činnosti v zakonzervované podobě, jako uzavřené kapitoly historie. My se chceme z tohoto konzervativního vnímání muzejních institucí vymanit. Proto je náš projekt fórem – tedy volným, veřejným místem, tržištěm myšlenek a věříme, že i střediskem společenského života.

Vizualizace interiéru SEFO

Muzeum 21. století má mít charakter fóra jaksí přirozeně – je prostorem, do něž se vstupuje z různých ideových pozic, s odlišnými zkušenostmi, prioritami i znalostmi, aby se především sdílelo a diskutovalo. To vše bez nároku na jedinou pravdu, ale s cílem se této (stále jediné) pravdě přiblížit. Fórum usiluje o tříbení názorů a vytváření interpretací motivovaných shodným zájmem o porozumění, tj. zodpovědností jedince vůči celku a vice versa. SEFO má ambice takovým muzeem 21. století být.

Potřebuje muzeum novou budovu?

Muzeum umění je třetí nejvýznamnější paměťovou institucí v ČR, která vlastní zhruba 100 tisíc sbírkových předmětů v odhadované celkové hodnotě dvou miliard korun. Nyní však už nemá žádné volné kapacity

nezbytné pro uložení nových přírůstků. Kromě toho je v nevyhovujícím stavu knihovna, studovna či archív, které tak jsou nuceny poskytovat omezené služby veřejnosti. Pro uskutečnění myšlenky prezentovat střeoevropské umění jsou navíc potřeba další výstavní prostory pro stálé expozice, chybí klimatizace a standardní zázemí pro veřejnost: dostatečně dimenzované vstupní prostory včetně muzejního shopu, sociálního zařízení a bezbariérového vstupu, které by měly být naprostou samozřejmostí.

Architektonická soutěž?

V letech 2008-2009 Muzeum umění Olomouc usilovalo o vyhlášení otevřené architektonické soutěže na novostavbu Střeoevropského fóra Olomouc. Komplikace, jež se nepodařilo zdolat, stály nakonec za uváženým rozhodnutím zadat projekt stavby „z ruky“. Návrhu se ujali architekti Jan Šépka a Michal Sborwitz. Oba už měli za sebou řadu oceňovaných prací včetně těch, které připravili ve spolupráci s Muzeem umění. Mezinárodní odborné publikum zná dobře obnovu Horního náměstí v Olomouci nebo místního Arcidiecézního muzea, pod nimiž je podepsaný Jan Šépka, autor návrhu novostavby SEFO. Muzeum umění investovalo do příprav nemalé peníze, a proto v současnosti společně s Ministerstvem kultury od úvah nad vypsáním nové architektonické soutěže ustoupilo.

Proč se jedna budova skládá z pěti různých částí a proč není zatlačena více do proluky?

Střeoevropská parcelace původní zástavby

Podmínkou památkářů bylo, aby nová budova v proluce respektovala původní parcelaci střeoevropské zástavby. A vzhledem k tomu, že zde kdysi stávalo pět domů, tak se i návrh SEFO skládá z pěti segmentů tvořící svým pojetím výrazný blok, který společně s Muzeem moderního umění představuje jeden funkční celek. S tím souvisí také výška římsy či dodržení tzv. uliční čáry, tedy linie, která vymezuje

vzdálenost vnější hranice budov od veřejného prostoru. A protože jde o veřejnou budovu, která stojí v jednom z nejužších a současně nejfrekventovanějších míst ve městě, ustupuje jeden z domů, čímž vytváří otevřený prostor, jakousi nástupní piazzettu.